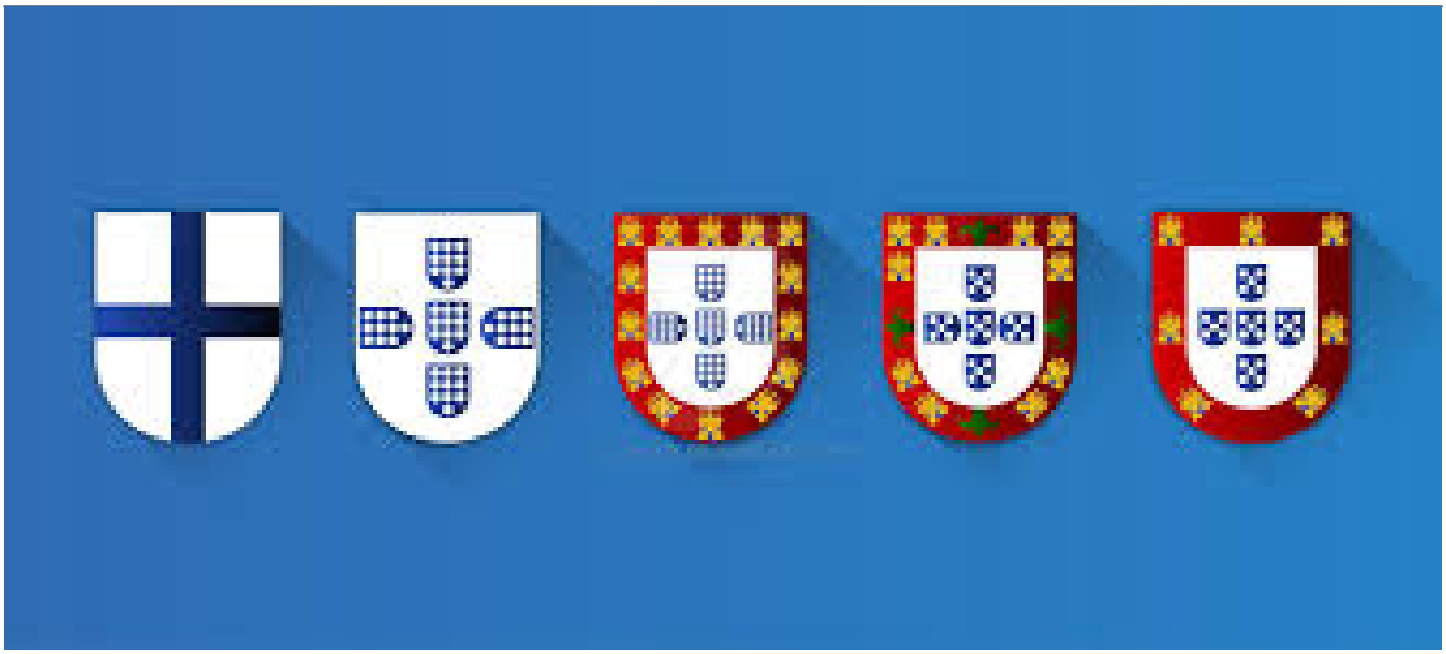

El primer rei de Portugal és nét de Sibil·la de Barcelona

Autor: Bel·lònides
Data de publicació: 18-09-2022

Es considera que els orígens del regne de Portugal cal trobar-los en el primerenc comtat de Portucale o Portugalla, nucli inicial situat al voltant de l'actual vila de Gaia o Galla (antigament anomenat Cale).

Es considera que els orígens del regne de Portugal cal trobar-los en el primerenc comtat de Portucale o Portugalla, nucli inicial que estaria situat al voltant de l'actual vila de Gaia o Galla, que es creu que antigament es deia Cale. Tanmateix, en aquest article veurem que algunes investigacions semblen demostrar que la primerenca nissaga reial portuguesa tenia sang reial catalana.

El Regne de Portugal prové del Comtat de Portocale.

Si ens atenim als estudis etimològics, el terme Portocale o Portucale vindria a significar el Port de Cale, és a dir, Port de Gaia o Galla. Actualment, Portucale (o Portugalla) s'identifica amb les viles de Porto i de Vilanova de Gaia. De fet, Galla o Gaia es troba integrada a la ciutat de Porto (també coneguda com O Porto, que significa el port).

Territori de l'antic Comtat de Portucale o Portugalla a partir del segle XI dC.

Aquestes ciutats, que serien el nucli inicial del regne de Portugal, són a la desembocadura del riu Duero (Douro, en

portuguès) i tenen la peculiaritat que en una de les ribes del riu hi trobem la ciutat de Porto i a l'altra hi trobem la ciutat de Gaia o Galla. Ambdues poblacions, per tant, són la mateixa, dividida pel riu i unides per ponts. Al segle XVIII, a més, Galla quedarà annexionada a Vilanova i es crearà l'actual Vilanova de Gaia.

El comtat de Portucale es va constituir al voltant de 1095 al feu del rei Alfons VI de Lleó i fou ofert a Enric de Borgonya, provinent de la Gàl·lia, per haver-lo auxiliat en la conquesta de les terres als sarrains almoràvits. Més tard, Enric va rebre la mà de la infanta Teresa de Lleó, que acabaria sent la seva muller.

El comtat abastava els territoris de l'antic comtat de Coïmbra, suprimit el 1091, parts de Trás-os-Montes i porcions del sud de Galícia, la majoria de la diòcesi de Tuy.

Escut del Comtat de Portucale o Portugalla, molt similar al símbol català de la Creu de Sant Jordi.

El primer comte de Portugal, Enric de Borgonya, fill de Sibil·la de Barcelona.

Aquest antic comtat de Portogalla s'inicia amb Enric de Borgonya, nascut a Dijon, el 1066 o 1069, i mort a Astorga, el 22 de maig de 1112, que n'és el primer titular i pare de qui serà el primer rei de Portugal, Alfons I de Portugal.

Al retrat més antic que tenim d'Enric de Borgonya hi figura el seu nom en català-occità: Enric comes.

Alfons de Portugal, també és conegut com Alfons Henriques, dit el Conqueridor, nat a Guimarães, el 25 de juliol de 1109 i mort a Coïmbra, el 6 de desembre de 1185. De fet, Alfons fou les dues coses: comte de Portocale o Portogalla, entre els anys 1128 i 1139, i, després, rei de Portugal, entre els anys 1139 i 1185. I fou el primer rei portuguès de la dinastia Borgonyona.

La nissaga d'Alfons, com diem, prové d'Enric de Borgonya, que, al seu torn, és fill de Sibil·la de Barcelona, que es va casar amb un altre Enric, concretament, Enric de Borgonya i de Semur, conegut com el Donzell, nascut el 1035 i mort a l'entorn del 1074.

Aquest Enric, marit de Sibil·la, no arribà mai a ser comte de Borgonya, sinó infant de Borgonya, a causa de la seva mort prematura. Va morir jove i, per aquest motiu, se l'anomenà el donzell. La seva mort prematura, l'any 1074, comportà que no pogués succeir el seu pare al ducat de Borgonya, per la qual cosa els seus drets revertiren en el seu fill gran, Hug I de Borgonya.

El primer rei de Portugal, nét de Sibil·la de Barcelona.

Per tant, tenim que el primer rei de Portugal, Alfons Enriques de Portugal, per part de pare és nét de Sibil·la de Barcelona (1035-1074) i d'Enric de Borgonya. Aquesta Sibil·la de Barcelona fou infanta del comtat de Barcelona i filla del comte Berenguer Ramon I i la seva tercera muller, Guisla de Lluçà.

Miniatura que retrata el rei Alfons I de Portugal, realitzada entre el 1312 i el 1325.

D'altra banda, per part de mare, el primer rei de Portugal és nét d'Alfons VI de Lleó i de Ximena Núñez de Lara. Les famílies reials del comtat de Barcelona i del regne de Lleó són les famílies peninsulars que originen la nissaga del primer rei de Portugal.

L'historiador hongarès Szabolcs de Vajay descobreix la connexió reial catalana amb Portugal

Arribar a aquesta conclusió no fou fàcil, perquè les dades que connecten la família reial catalana dels comtes de Barcelona amb la casa reial portuguesa, com ja és habitual, sembla que han estat amagades. Així, no hi ha cap registre contemporani on consti el nom de la mare d'Enric de Borgonya. I el tema encara aixeca moltes divergències entre els estudiosos.

Un dels darrers retrats de l'historiador Szabolcs de Vajay.

Tanmateix, fou la relació familiar entre Enric de Borgonya i Raimon de Borgonya, que eren congermanus, i l'existència del nom «Borrell» a la família dels ducs de Borgonya, allò que va fer adonar-se al prestigiós historiador i genealogista hongarès Szabolcs de Vajay de la connexió entre la nissaga catalana i la portuguesa.

Szabolcs de Vajay va proposar i defensar la tesi que la mare d'Enric de Borgonya, Sibil·la, de la qual no se sap res, ha de ser, per força, Sibil·la de Barcelona, filla dels comtes de Barcelona, Berenguer Ramon I i Guisla de Lluçà.

La sospita que la mare s'anomenava Sibil·la prové d'un epitafi sense data que donava la notícia de la mort de Sibil·la, mater ducus Burgundie (Sibil·la, mare del duc de Borgonya), on no constava que fos duquessa. Szabolcs de Vajay considera que havia ser la muller d'Enric de Borgonya, és a dir, Sibil·la de Barcelona, atès que Enric és l'únic pare d'un duc que mai no va ostentar aquest títol.

Altres investigadors, en canvi, consideren que el nom de Sibil·la refereix a Sibil·la de Borgonya, nora d'Enric de Borgonya i muller del duc Eudes I. Tanmateix, en aquest cas, Sibil·la hauria estat duquessa i així hauria d'haver constat a l'epitafi descobert, cosa que no succeeix.

A més, es dona la circumstància rellevant que aquest Eudes I de Borgonya també és conegut com a Eudes Borrell, fet que indica que el seu germà, Enric de Borgonya, era un Borrell també: Enric Borrell de Borgonya. Això vol dir que ambdós havien de tenir una avantpassada Borrell. I és ben clar que havia de ser la seva mare Sibil·la. Aquesta relació dels borgonyons amb els catalans Borrell és el que va convèncer l'historiador hongarès de la identitat catalana de Sibil·la.

Les misterioses senyeres a l'escut del rei Alfons I de Portugal?

Si el rei Alfons de Portugal fos també un Borrell, nét de Sibil·la de Barcelona, infanta reial catalana del Casal de Barcelona, aleshores el primer rei de Portugal podria dur al seu escut les armes reials catalanes, atès que li pertoquen amb justícia. I en aquest sentit, és ben curiós constatar que hi ha diversos gravats antics que representen el primer monarca de Portugal amb un conjunt d'escutons barrats a la seva adarga. Tanmateix, cal tenir en compte que són gravats del segle XVIII. No sabem de quina font va treure el gravador aquestes insígnies (imatges següents):

Gravats antics on apareix el que semblen escuts catalans a l'emblema del rei Alfons I de Portugal. Gravats de la Series potentissimorum Regum Lusitaniae iconibus illustrata, et ordine temporum exposita, coordinata mensibus Aprilis, et Maii anno Domini 1791.

També el rei Alfons III de Portugal apareix amb aquests misteriosos senyals barrats al seu escut (imatge següent):

Retrat del rei Alfons III de Portugal. Gravats de la Series potentissimorum Regum Lusitaniae iconibus illustrata, et ordine temporum exposita, coordinata mensibus Aprilis, et Maii anno Domini 1791

En algunes coloracions posteriors en pintura que s'han fet del gravat, les barres de l'escut apareixen amb els colors blanc i blau, no pas en or i flama. A quina casa pertanyen aquestes barres blanc-i-blaves? No se sap. En clau catalana, sabem que aquests colors eren els propis dels almogàvers. Tenien relació els reis portuguesos amb els mítics guerrers catalans? O pertanyen a una casa portuguesa o lleonesa? És una errada de l'artista que va fer el retrat? O, simplement, igual que s'hauria fet amb la Creu de Sant Jordi, emblema reial català, s'ha substituït el color vermell pel blau, com amb la creu del comtat de Portucale?

Podeu consultar l'article original al següent enllaç de la pàgina "La història usurpada": https://historiausurpada.blogspot.com/2022/09/El-primer-rei-de-Portugal-es-net-de-Sibilla-de-Barcelona.html